

СЕКЦІЯ:
УКРАЇНА ТА КИТАЙ У МИСТЕЦТВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ:

На честь святкування 70-річчя КНР

С. В. Рибалко

ЖІНКА В МИСТЕЦТВІ КИТАЮ

S. V. Rybalko

A WOMAN IN THE ART OF CHINA

Присвячено пам'яті Мао Мао (1964–1999)

Проблема, обрана для нашої розвідки, виходить далеко за межі жіночого портрету в мистецтві та інших варіантів мистецького відтворення жіночих образів. До кола питань, що потребують розв'язання при дослідженні теми, слід віднести не лише уявлення про жінку як таку, ідеали жіночої краси, тіла та тілесності, колоніальний та імперський дискурси і пов'язані з ними художні версії жіноцтва, а й парадигми жіночої творчості, ставлення суспільства до жінки-художниці.

Певною мірою Китайська цивілізація демонструє схожі із західним світом гендерні стереотипи, що зумовили розвиток мистецтва, де жінка є скоріше об'єктом, ніж суб'єктом. Щоправда, у європейській версії вона є хіба не найголовнішим та найоспіванишим об'єктом, на відміну від Китаю, з його культом природи та предків. Проте у ставленні до жінки-художниці і східна, і західна традиційні суспільні моделі демонструють багато схожого: жінка-художниця є скоріше винятком, ніж правилом, її заняття мистецтвом можуть виправдуватися хіба що як прояв смаку та витонченого виховання, ніж професійних здібностей. Практично усі нечисленні персоналії традиційного Китаю були або коханками вельможних осіб, або належали до заможної верхівки суспільства, які виявляли схильність до живопису так само, як і до поезії, у межах традицій освіти, прийнятної в аристократичних родинах. Серед них такі постаті, як Гуань Даошен (1262–1319) — найбільш відома жінка-живописець в історії Китаю; Чень Шу (1660–1736), Фу Даокун (бл. 1626), Вэнь Шу (1595–1634) — художниці; Лю Руши (нар. династія Мін), Сюе Сусу (бл. 1564–1650), Ма Шоужень (бл. 1548–1604) — куртизанки, поетки, художниці.

Карколомні процеси модернізації, боротьби за незалежність, розбудови нової держави та нового типу суспільства, зміни політичних еліт та культурних моделей, що охоплюють понад століття — від кінця XIX до кінця XX століття — не могли не спричинити переосмислення ролі жінки в суспільстві та безпосередньо в художній творчості. Поетика оновлення усіх сфер життя вивела на перший план такі персоналії, як Пань Юйлян, яка стала не лише знаною художницею, а й посіла відповідальне адміністративне місце в Шанхайській академії мистецтв. Щоправда, творчість таких жінок мало чим відрізнялася від того мистецького контексту, що розробляли чоловіки-митці. Тривалий час жінки немов намагалися довести, що вони здатні так само, як і чоловіки віртуозно вправлятися з матеріалами та опанувати різноманітні жанри. Щоправда, віртуозна майстерність аж ніяк не позначалася на оцінці їхніх творів — ані моральній, ані

матеріальній. Як свідчить статистика, лише дві роботи зі ста проданих на світових аукціонах належать жінкам.

У сучасному художньому процесі жінки, як і раніше, становлять меншість, проте суттєво змінилися зміст та форми їхньої діяльності. Художниці різноманітних напрямів сучасного мистецтва вільно експериментують із простором та матеріалами, шукають нові засоби художньої виразності, легко порушують кордони між видами та жанрами мистецтва. Серед найбільш відомих сьогодні — художниці, які належать до покоління, народженого «після Мао»: Бу Хуа, Донг Юань, Гао Ронг, Хан Яцзюань, Хуан Цзінюань, Чжоу Хуньбін, Ю Чжи, Се Ци.

Прикметно і цілком природно, що власне «жіночу» проблематику у своїх творах та проектах порушують саме жінки-художниці, намагаючись змінити ставлення суспільства до жінки, спростувати наявні стереотипи, виявити нав'язувані суспільством ролі, обмеження тощо. Серед імен, що асоціюються з найбільш гучними проектами — Цу Сюйвень, Бові Лі, Луїза Лоу, Фібі Мен, Чанг Ен Цзи, Ло Ян. Щоправда, більшість з радикально налаштованих художниць проживає та творить на територіях інших держав — США, Малайзії, Тайваню тощо.

Серед китайських мисткинь згадаємо й Мао Мао (1964–1999) — каліграф, художницю й поетку, яка плідно працювала в 1990-ті роки в Україні, виступала у різних сумісних проектах з українськими митцями і чие життя трагічно обірвалося у Києві 19 вересня двадцять років тому. Вона була першою творчою особистістю з КНР, яка репрезентувала в Україні китайську художню традицію. Саме через неї наші представники творчої інтелігенції долучалися до китайської культури. Вона була справжнім посланцем миру і світла пам'ять про неї залишається в серцях багатьох українців.

Пеї Юнтін

ОСОБЕННОСТИ ЖЕНСКИХ ОБРАЗОВ В КИТАЙСКОЙ ОПЕРЕ

Pei Yuntin

FEATURES OF FEMALE IMAGES IN THE CHINESE OPERA

В современном оперном искусстве мировые культуры находятся в активном диалоге, происходит их взаимовлияние друг на друга, а художники ищут творческое вдохновение в искусстве иных культур. Необходимость изучать музыкальные произведения других народов возрастает. Особенно это актуально для музыкально-театрального искусства, которое имеет широкие возможности в способах выражения.

Китайский музыкальный театр имеет свои богатые национальные традиции, которые с середины XX века вступают в творческий диалог с европейской оперой. Это взаимодействие отражается в формировании характерных типов женских образов в китайской опере, которые по своей художественной идее во многом пересекаются с европейским веризмом. Для современного же вокалиста-исполнителя, в условиях интеграционных процессов культурного взаимодействия Китая и Европы, особую актуальность приобретает задача дифференциации «своего» и «чужого» музыкального стиля, осознание содержательно-смысловых наполнений того или иного музыкально-сценического образа.